

LEVÉL.

KEDVES BENIGNA NŐVÉR!

Ne csodálkozzék azon, hogy írok Magának. Húsvét van. A lélek, a szeretet és a megbocsátás ünnepe. S Maga nagyon kegyetlen volt hozzám. Ítéletet mondott fölöttem, súlyos szavaival véresre korbácsolt engem, Maga elvett tőlem valakit, aki a legkedvesebb volt nekem a világon. S én mégsem haragszom Magára. Félek, hogy megbánta, amit mondott, félek, hogy le akar szállni a tisztasága elefántcsonttornyából, kegyetlen magányosságából az én vergődő szívemhez s azt hiszi, hogy nem talál meg többé. És akkor meggyűlöli azt a pillanatot, amelyben megengedte, hogy Maga elé járuljak, szemrehányást tesz Magának és gyötrődik, mint a bűnös. Ezért írok, kedves jó Benigna nővér. Itt vagyok. Hordozom a Maga ihletett szavait magamban. És egy vallo-mást teszek Magának: jól tette, hogy nem segített nekem. Jól tette, hogy könyörtelen és feddő volt hozzám. Mert megérdemeltem. Akkor még magam sem tudtam. Lázadoztam, sőt egy pillanatilag talán ellensége is voltam. De aztán magamba néztem és láttam, hogy erőtelen és bűnös az én lelkem.

Kedves, jó Benigna nővér, Maga hivatását teljesítette nagycsütörtök délutánján, amikor drága idejéből két órát ajándékozott nekem. Most megnyugszik, mert elmondom, hogy miért vagyok bűnös, azután elfelejti ezt a találkozást. Én nem fogom elfelejteni. Én nem fogom tudni elfelejteni.

A Maga szavában annyi lelkesedés, annyi hit és annyi sugárzó erő volt az alatt a rövid idő alatt, amennyi az én egész életem hányódó hajóját el tudná kormányozni.

Közömbös, fölényes érdeklődéssel fogadott. Csak nagy fekete szemében villogott egy mélységes, szomjas és kutató sugár, a mindent megismerés áldozatos lámpása. Fáradtnak látszott. Fekete gyapjúkendőjét összehúzta a vállán (a kis fogadósobában dermesztő hideg volt), helytel kínált meg Magával szemben és várakozással tekintett rám.

— Kedves Benigna nővér, — kezdtem elfogultan — két ember életéért jöttem. Én tudom, hogy Maga szereti Máriát, ismeri az élete történetét, csak talán azt nem tudja, hogy én vagyok az a férfi, akit Mária szeretett és ma is szeret.

— Mária nővér nem szeretheti önt, — felelte Maga keményen — Mária nővér a Krisztus menyasszonya.

— Kedves, jó Benigna nővér, — kérleltem ijedten — kedves, jó

Benigna nővér, Maga tudja, hogy Mária miért jött ide. Maga tudja, hogy Máriát mostohaapja egy gyűlöletes érdekházasságba akarta kergetni, Maga tudja, hogy Mária egyedül engem szeretett, de nem várhatott rám, mert szegény voltam és ide kellett menekülnie. Mária segítségért jött ide, a zárda befogadta, szállást adott neki; azóta három év elmúlt, Mária mostohaapja meghalt s én most eljöttem, hogy magammal vigyem. Miért akarnák Máriát itt tartani? Mária egyedül az enyém!

A szigorúság eltűnt az arcáról, komolyan, talán szánakozással nézett rám, olyan volt, mint egy okos, tapasztalt, idősebb testvér.

— Kedves, jó testvérem, Mária elmondott nekem mindent. Tudom azt is, hogy Mária szerette magát. Azért mondom, hogy szerette, mert az az érzés, amely őt három évvel ezelőtt képes volt az ő gazdag, színes, társasági életéből ide a lemondás falai közé kényszeríteni, az bizonyosan a szerelem érzése volt. Azóta három év telt el. Gondoljon erre. Három év hosszú idő. Kivált nálunk, ahol a magányosság megsokszorozza a nappalt és az éjszaka hangtalan óráit. Mária kezdetben várta önt. Nekem sohasem mondta, de én éreztem. Hitte, hogy ön le fogja győzni az akadályokat és mielőtt az ő próbaideje letelnék, el fogja vinni őt. Ön azonban nem jött. Én hiszem, hogy megkísérelt mindent, Mária is hitte ezt és mégis, amikor letelt az év s ő Krisztus gyűrűjét örökre az ujjára húzta, odabent, a lelke mélyén, anélkül, hogy tudta volna, kételkedni kezdett. Az ő hite naív volt, gyermeki és romantikus, nem számolt az élet igazi nehézségeivel, de ez a hit éltette az ő szerelmét. S most csalódott hitében. Egyetlen vigasztalása a mi nagy szeretetünk volt és az a példa, amelyet Jézus alázatos isteni életéből merített. Már nem tekintette menedékhelynek ezt a házat. Már itthon volt benne. Már vigasztalást, célt és életprogramot talált benne. Mária nővér egészen a Krisztus menyasszonya lett.

Kedves Benigna nővér, a szeme kitérült, ahogyan ezt mesélte s az arca megtelt valami csodálatos, mosolygó, szelíd fényességgel.

Az én torkomat a szájalom és a lelkiismeretfurdalás kettős érzése fojtogatta.

— De kedves Benigna nővér, meg kell engem is hallgatnia, mielőtt pálcát törne fölöttem. Nem jöhettem előbb. De sohasem felejtettem el Máriát. Tudtam szünetlenül, hogy összetartozunk s éreztem mindig az ő áldozata nagyságát. Én is kínlódtam, mikor eltelt az év. Csak az a gondolat vigasztalt, hogy a rendház humánus szabályai és a Maga megértése, Benigna nővér, vissza fogják adni nekem a menyasszonyomat.

Elhallgattam. Kicsit előrehajoltam és úgy vártam a szavait. Maga fölemelte a jobb kezét, végigsimította homlokán, fejét a mennyezet felé fordította, elgondolkozott s csak azután felelt.

— A mi rendünk valóban humánus, élő és korszerű elveken nyugszik. Állandó kapcsolatunk van az élettel és az emberekkel. Épen ezért mondom: egyetlen emberi érték van, a kimondott szó lelkiismerete, az akarat szabadsága, a fogadalom kötelező ereje, az eskü szentsége.

Mária nővér hűségesküt tett Krisztusnak. Nem korán és nem könnyen tette. 365 napig elmélkedett és próbálta a mi életünket, amíg oda nyújtotta kezét a gyűrű elé.

— De kedves Benigna nővér, — vágtam szavába — ő értem jött ide! Értem esküdött! S Krisztus föl fogja bontani esküjét, ha én akarom! Értünk, az emberért van a rend, az emberért van az eskü, az emberért van a vallás! Nem tagadhatja meg a segítségét, Benigna nővér! Én azonnal beszélni akarok Máriával!

— Az ön levelét, kedves testvérem, én olvastam el. S mint a rend főnökének, nekem kellett döntenem afelől, hogy Mária kezébe kerüljön-e a levél. Nehéz volt a döntés. Az én életem sem volt szenvedélytelen. Éreztem egész súlyát a soroknak. Imádkoztam, megkérdeztem Istent és úgy határoztam, hogy Mária nővérnek nem szabad elolvasnia a levelet. Mária nővér nem tudja, hogy én most kivel beszélek. Ő oda-fönnt a kicsinyeket tanítja, azzal a tiszta, derűs nyugalommal, amely csak az Isten közelében élő lelkeknek sajátja. Ha én most idehívom őt, széttépem ezt a gyönyörű harmóniát, visszaadom őt a régi életének, rázúdítom a régi nyomorúságokat és talán tönkreteszem azt a képet is, amelyet önről, kedves testvérem, a szívében őriz.

Anyai aggodás tükröződött az arcán, kedves Benigna nővér. És én arra gondoltam akkor, hogy milyen fiatal, milyen szép és mégis milyen erős Maga. Közelebb hajolt hozzám, tekintete a szemembe mélyedt és úgy kérdezte:

— A lelkiismeretét kell kivallatnia, testvérem. Tud-e annyi szeretetet adni Máriának, amennyit Krisztus ad neki. Tud-e annyi nyugalmat, annyi tisztaságot, annyi hitet adni neki, mint ez a hallgatag fehér épület. Mert ha a lelkiismerete igennel felel, akkor Krisztus feloldozza Máriát esküje alól, de ha csak szánalomból jött, ha csak az emlékek ereje hozta, akkor el kell mennie, testvérem, mert Krisztus az ő legtisztább menyasszonyát csak a legnagyobb, legtisztább, legszentebb szerelemért adhatja cserébe.

Esteledett. Nagy árnyékok hulltak a szobára. Feje mögött az ablakon keresztül a tavaszi ég látszott s a szeme úgy ragyogott, kedves Benigna nővér, mint a csillag.

Nem tudtam szólni. Lélekzetem elakadt, megállt a vérem, csak néztem a Maga két sugárzó szemét, a Maga áhítatos tisztaságát, a Maga elérhetetlen, dicsőséges, mennyei szépségét.

Nem gondoltam semmire, nem tudtam, miért mentem oda, kezem akaratlanul imára kulcsolódott. Varázsban voltam. Nem tudtam felelni.

Valaki kopogtatott. Belépett és meggyújtotta a villanyt. Hallgatunk mind a ketten. Maga azt gondolta, hogy Mária sorsán tőprengenek és türelmesen időt engedett nekem.

Nem tudtam gondolkozni. Maga biztatóan rámosolygott s nekem mondanom kellett valamit.

— Köszönöm a bizalmát, kedves Benigna nővér. Most elmegyek,

hogy még egyszer meggondoljak mindent, mert a szavai megerősítették a lelkiismeretemet. Ha biztos leszek magam felől, vissza fogok jönni. Addig Mária ne tudjon semmit.

Lehajtottam a fejem.

Maga fölállt, kedves Benigna nővér, felém lépett és barátságosan kezet nyújtott.

— Örülök, hogy találkoztunk. Ön becsületes ember.

Pár pillanatig mozdulatlanul álltam, aztán, mikor észrevettem, hogy indulni készül, lehajoltam és megcsókoltam a kezét.

Még egyszer biccentett fejével és elment.

Roskadozó léptekkel, lüktető halántékkal mentem haza a csipős tavaszi szélben a csendes budai utcákon keresztül.

S most itt ülök és írom ezt a levelet. Meg kell nekem mindent bocsátania, kedves jó Benigna nővér. Azt is, hogy Máriát nem szeretem eléggé és azt is, hogy ezt csak akkor tudtam meg, amikor Magával először és egyúttal utoljára találkoznom adatott.

A Maga nagy-nagy fehérségéről lepereg az én meghatott érzésem porszeme, hogy a lábai előtt heverjen bizonyágképen arra, hogy jót tett velünk, amikor szigorú volt hozzám és jót tett velünk, amikor megengedte, hogy egy soha vissza nem térő nagycsütörtökön a szemébe nézzek.

Szöke Sándor.

KI SIR?

*Te is vagy úgy néha,
gonosz nappalok, zord virrasztás után,
amikor semmire sikerült
és nem is bizol abban, hogy sikerülhetne,
hogy azt gondold: Duna, vagy akármí,
csak vége legyen már!
És akkor sírást hallasz,
nehéz, fájó zokogást.
És keresed itt is, ott is, mindenütt: ki sir?
de látni nem látod, csak hallod
egyre jobban, közelebről,
s már rémlik: gyerekstrás,
már ismered is régről
és fáj, fáj, mondhatatlanul.
És jölsejlik egy nagy, nehéz kapu,
előtte kisgyerek, senkise hallja.
— Ó, süket világ! — s odamégy, beereszted,
ketten vagytok már, csak a sírás egy, —
és sírsz, sírsz, omlón, boldogtalanul,
míg az álom rád nem borul
és be nem temet feledéssel...*

Majthényi György.